

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор”
в професионално направление 2.1. Филология,
научна специалност Български език (българска лексикология и лексикография),
съгласно обявата в ДВ № 62 от 29 юли 2014 г.
с кандидат **Диана Георгиева Благоева - Стефанова**,
доктор, доцент в Института за български език при БАН

Рецензент: Лилия Крумова – Цветкова,
доктор на филологическите науки, професор в Института за български език при БАН

Диана Благоева е завършила специалността полска филология в Софийския университет „Св. Климент Охридски” през 1985 г. Една година е била на специализация в същата катедра. От 1987 до 1995 г. е асистент, старши асистент и главен асистент в Педагогическия факултет и във Факултета за чуждестранни студенти на Русенския университет „Ангел Кънчев”. От 1995 работи в Института за български език при БАН, първоначално като научен сътрудник, а от 2006 г. заема длъжността „доцент”. През периода 2010 – 2012 г. е ръководител на Секцията за българска лексикология и лексикография, а от 2012 г. е заместник-директор на Института.

През 1994 г. придобива образователната и научна степен „доктор” след защита на дисертация на тема „Темпорални валентности на глаголите в българския и полския език”.

Диана Благоева има разностранна и богата научна продукция. Тя е автор на 2 монографии, 12 речника, 6 студии, 74 статии, 7 рецензии, съставител и редактор е на 8 книги, преводач е на научна езиковедска литература. В конкурса участва с продукция след заемане на длъжността „доцент”: 1 монография, 5 речника, 6 студии, 47 статии. Рецензираната дейност включва и участие в създаването на корпуси и лексикални ресурси, както и участие в множество проекти: 3 на Института за български език, 4 на Института за български език в сътрудничество с Института за чешки език при ЧАН и Института за славистика при ПАН, 3 финансирани от Фонд „Научни изследвания” и 2 международни проекта с външно финансиране. Ръководител е на 4 проекта.

Член е на редакционните колегии на две полски периодични издания: *Zeszyty Naukowe Południowosłowiańskie*; *Rocznik Slawistyczny*.

Диана Благоева има 15 ч. преподавателска дейност в СУ „Св. Климент Охридски” – водила е лекции и упражнения по корпусна лингвистика в магистърска програма по компютърна лингвистика. Научен ръководител е на един докторант.

Участвала е в 48 научни конференции, като 30 от тях са в рецензирания период. Участвала е в 4 журита - 3 за присъждане на образователната и научна степен „доктор” и 1 за заемане на длъжността „доцент”.

Регистрирала е 492 цитирания и позовавания на нейни трудове, от които 159 са на трудове с индивидуално авторство.

Всички тези данни показват, че Диана Благоева отговаря на изискванията на Правилника на Института за български език при БАН за участие в конкурса за академичната длъжност „професор”.

Теоретичните приноси на Д. Благоева са основно в областта на неологията. Изследванията ѝ са насочени към проучване на неологичните процеси, новата лексика и новите значения в българския език. Тези проблеми се разглеждат в множество статии и студии, както и в монографията „Динамика и иновационни процеси в българската лексика в края на XX и началото на XXI век”, представляваща Втори дял в Българска

лексикология и фразеология, т. 1, АИ „Марин Дринов“ (с. 215-394). Лексикологията е удостоена с наградата *Книга на годината* на Института за български език за 2013 г. и с *Диплом за високи научни постижения на Съюза на учените в България* за 2014 г.

Монографичният труд е в съавторство със Сия Колковска. Частта на Д. Благоева обхваща 131 стандартни страници. Частите на двете авторки са в голяма степен ясно разграничени. Макар и малко, има и части, написани в съавторство, в които приносите на двете авторки са тясно свързани. Обект на оценка ще бъдат преди всичко самостоятелните части. Те обаче са достатъчни, за да се очертаят значимите приноси на Д. Благоева в българската лексикология.

Д. Благоева *изяснява основни теоретични проблеми на неологията* в частта *Теоретични основи на неологията* на Лексикологията, както и в статиите *За някои основни понятия в неологията* (№ 4.33), *Наблюдения върху утвърждаването на новата българска лексика* (№ 4.17.), *Неологизмите в съвременния български език* (№ 4.1.). Поставя въпроса за същността на неологията като нова, възникнала в края на ХХ век, наука, пред която все още стоят редица нерешени проблеми. Спорни са дори основното понятие неологизъм и назоваващите го термини, поради което за същността на неологизмите съществуват различни лингвистични теории, основните от които авторката излага.

Д. Благоева представя свое убедително виждане по тези дискуссионни и нерешени въпроси на неологията. Предлага терминологични уточнения. Дефинира понятието неологизъм, определя неговата същност и терминологично название, като разглежда взаимоотношенията му със сходни понятия като иновация, оказионализъм, потенциална дума. Спира се на точни критерии за разграничаване на неологизми и оказионализми, които се основават на общите и диференциалните им признаци. Представя типология на неологизмите и оказионализмите. Разпределя неологизмите в тематични области. Анализира факторите, обуславящи неологизацията. За нея неологизацията е процес, който протича в кратък хронологичен отрез и се характеризира със степени в разволя си. И всички тези теоретични постановки са разгледани задълбочено, като се привеждат схващанията на български и чужди изследователи и се предлагат собствени. Класификацията и типологизацията са извършени на базата на богат материал. Тези изследвания са несъмнено принос към развитието на неологията в българското езикознание.

В изследванията й значително място заема проблемът за *начините и пътищата за обновяване на българската лексика* в края на ХХ и началото на ХХІ век. На това е посветена отделна част от Лексикологията, както и част от статиите й. Като се опира на богат емпиричен материал, взет от най-значимия неологичен речник за българския език, в чийто авторски колектив участва и тя, обстойно разкрива четири основни начина за обогатяване на българската лексика: чрез словообразуване, чрез заемане от други езици, чрез вътрешно заемане от субстандартни пластове и чрез калкиране. Обновяването на българската лексика чрез словообразователни процеси е основен начин за неологизация. Описани са продуктивните начини и средства в съвременното субстантивно, адективно, глаголно и адвербиално словообразуване. Авторката посочва вътрешноезиковите и външеезиковите причини за активизиране на заемането от други езици. Представя типология на новата лексика от чужд произход въз основа на различни признаци: особености на денотацията, език източник на заемането, наличие / отсъствие на еквивалентност, наличие / отсъствие на език посредник, степен на адпатираност. Тази типология е предмет на разглеждане и в статията *„Типология на новата лексика от чужд произход в българския език“* (№ 4.38).

Д. Благоева посвещава редица статии на *различни страни от неологизационните процеси*, свързани с обогатяване на лексиката, както и на *характеристиката на различни типове неологизми в българския език*. Изследва дефразеологизацията като

източник и стимул за лексикални и семантични иновации в езика (№ 4.19). Разглежда неизследваното славянско лексикално влияние в най-ново време, като констатира, че то е преди всичко в кръга на екзотичната лексика и на отделни лексеми, най-вече от руски език (№ 4.41.). Анализира образуването на нови думи чрез телескопия (4.46.) В езикознанието телескопията е разглеждана като явление на речта, чрез което най-често се реализира езикова игра. Авторката чрез нов материал доказва, че в съвременния период функционират редица телескопични думи, които са извън експресивното словообразуване. Наблюденията на авторката са верни. Ще припомня, че през 70 -те години в българския език този тип, разглеждан като вид абрeвиация, е описан в езикознанието. Заемки без експресивна окраска от това време са: *мотел*, *бионика*, *ротор*, *мопед*, както и образувани на българска почва названия от типа *Свилоса*, *Видлон*, *Булана*.

Впечатляващо добре е анализирано *калкирането* в съвременния език като начин за попълване на лексикалните средства. Всъщност нейният интерес в тази област не е нов. Тя има значителни публикации на тази тема преди рецензирания период. На калкирането е посветена част от Лексикологията и статията *Чуждоезикови влияния при семантичния развой на българската лексика в съвременния период* (4.18.) В Лексикологията разглежда калкирането във връзка с развитието на езика през различните исторически периоди. Изчерпателно разглежда различните типове и подтипове калки: словообразователни калки, калкирани многосъставни единици, семантични калки. В статията си, посветена на семантичното калкиране в най-новия период, авторката го определя като много продуктивен начин за обновяване на българската лексика. С богат материал илюстрира различни типове семантично калкиране. Доказва, че семантичната деривация под чуждоезиково влияние води до обогатяване на вътрешносистемните отношения в лексиката и активизиране на някои словообразователни процеси.

В статията си *Новата глаголна лексика в българския език* (№ 4.5.) описва особеностите на съвременното глаголно словообразуване, което не е проучено достатъчно. Представя основните словообразователни начини и словообразователни средства за създаване на глаголни неологизми. За съвременния език е характерно попълване на глаголната лексика чрез словообразуване: девербативно, десубстантивно, деадективно, и чрез морфологична адаптация на заети думи. Авторката достига до изводи, значими за българското езикознание, като напр.: Най-често основите са от заети единици, значима е и ролята на заети словообразователни средства. Характерни за съвременния период са вторично образувани глаголи от процесуални съществителни (от типа *натовизация* - *натовизирам*) или от т.н. квазипричастия (от типа *тефлонизиран* - *тефлонизирам*). В тези случаи се извява силното влияние на езиковата система при създаването на нови думи. Глаголното словообразуване показва активното действие на тенденциите към интернационализация и интелектуализация.

На неологичната *обществено-политическа* лексика Д. Благоева посвещава студиите *Актуални процеси в българската обществено-политическа лексика* (№ 3.3.), *Динамика в концептосферата „Общество и политика“ в края на XX и началото на XXI в. (върху български и чешки езиков материал)* (№ 3.5.) и няколко статии (№ 4.32. № 4.23. № 5.1.), повечето от които са съпоставителни изследвания на този тип лексика в български и чешки. В студиите се очертава спецификата на обществено-политическата лексика. Прави се когнитивно-семантичен анализ на динамиката в лексиката от областта на концептосферата „Общество и политика“ (във втората студия – в двата езика), като се проследяват езиковите промени, свързани с деактуализацията и реактуализацията на концепти и пораждането на нови концепти. Предмет на анализ е неологизацията със средствата на морфологичното и семантичното словообразуване и

чрез заемане. Анализират се словообразователните особености на неологизми от различни тематични групи. В статия № 4.29 авторката описва деантропонимите в новата обществено-политическа лексика в български и чешки. Съпоставката показва значителна асиметрия. Направени са интересни и съществени изводи по отношение на двата езика. В чешкия език е налице тенденция към максимално запълване на словообразователните гнезда на антропонимите, а в българския език мотивиращи са не само фамилни, а и лични имена, прозвища или комбинации от лични и фамилни имена. И в двата езика са явление на речта и имат оценъчен характер. На деантропонимни имена в най-новата българска лексика е посветена статия № 4.4.

Авторката очертава някои нови процеси, свързани с начините за лексикално обогатяване, напр. интензивност на словообразуването, засилване на словообразуването по аналогия, интензивност на семантичното калкиране, водещо до развитие на полисемия или омонимия и съответно до обогатяване на лексиката, оформяне на словообразователни парадигми не последователно, а едновременно с появата на съответната нова дума и др. Иновация съществува и при обновяването чрез вътрешно заемане през съвременния период, което се различава изцяло от този процес през предишни периоди от развитието на езика. Днес това става от субстандарта в общонародния език.

В неологията съществуват различни подходи за проучване на новата лексика: структурно-семантичен, социолингвистичен, психолингвистичен, когнитивен. Д. Благоева определя като твърде перспективен *когнитивния* подход (статия № 4.37.). В най-новата лексикология, съвместно със С. Колковска, съчетават системно-структурния подход с този аспект на разглеждане на българската неологична лексика. В отделна глава неологичните процеси се разглеждат в *когнитивен план*, като въз основа на новата лексика и новите значения се установяват промените в българската езикова картина на света. Описват се най-актуалните концептосфери и най-новите концепти, отразени в тази лексика. Това дава възможност да се представят промените в съзнанието и ценностите на българите. Установяват се като най-динамични концептосферите политика, икономия, компютри и нови технологии, в които се наблюдават бързи и количествено значими промени, намиращи отражение в неологичната лексика. В когнитивен аспект разглежда и неологичното словообразуване в обществено-политическата лексика в български и чешки в посочената по-горе студия (№ 3.5.).

От *прагматична* гледна точка разглежда неологичната лексика Д. Благоева в статиите *Експресивен потенциал на новата българска лексика* (№ 4.30.) и *Оценъчно съдържание в новата българска лексика* (№ 4.24). В тях изследва изразяваната от неологичната лексика емоционална и социална оценъчност и средствата за изразяването ѝ. Анализът на аксиологичното съдържание на разглежданите единици се извършва чрез съвместното прилагане на прагматичен и когнитивен подход.

Много от статиите на Д. Благоева, както и авторската ѝ част от Лексикологията, са посветени на изследване на *езиковите тенденции*. В духа на наложеното в езикознанието от К. Гутшмит понятие езикова тенденция и разграничените от него типове, в Лексикологията се изследват характерните за съвременния език антиномни тенденции: интернационализация и национализация, интелектуализация и демократизация. Приносите на Д. Благоева са в изследването на тенденциите към интернационализация и демократизация.

В обща част със С. Колковска в Лексикологията и в студията *„Интернационализация на новата лексика (върху материал от българския език)“* (№ 3.4.), също в съавторство, се изяснява същността на тенденцията към интернационализация, характеризира се новата интернационална лексика. Представя

се типология на новите лексикални и семантични интернационализми в българския език и разпределението им по функционални сфери. Проследява се тяхната адаптация и интеграция в българския език.

Собствен принос на Д. Благоева е изследването на тенденцията към *интернационализация на словообразователно равнище*. Тя установява, че тази тенденция намира израз в нарастване на активността на съществуващи интернационални словообразователни елементи и модели, формиране на нови интернационални словообразователни форманти и модели, словообразователна активност на интернационалните лексеми и увеличаване на хибридните образувания.

Детайлно и с богат материал авторката анализира всеки от тези процеси, като подчертава иновациите. Представена е една богата картина на функциониращите в езика от най-ново време интернационални префикси и префиксоиди, суфикси и суфиксоиди, радикасоиди. Богатият емпиричен материал дава възможност да бъдат констатирани изводи за иновации като: обособяване и утвърждаване на префикс *ко-* в глаголното словообразуване (напр. *копродуцирам, кофинансирам*); разширяване на дистрибуцията на някои словообразователни елементи (напр. на суфиксите *-ира, -изира-*); семантично развитие на словообразователни компоненти (напр. при *кибер-*); активизиране на словообразователни модели (напр. образуване на серии нови сложни съществителни имена с първи или втори съставни части, съотнасящи се с интернационални лексеми); утвърждаване на нови словообразователни модели с интернационални радикасоиди – заемки или полукалки от английски.

Характерен иновативен модел, възникнал под влияние на английски, е широкото разпространение на модел от двукомпонентни единици с препозитивен интернационален компонент. Подчертаното му активизиране и в други езици говори, че е проява на интернационализация.

Д. Благоева очертава и същността на *тенденцията към демократизация*. Според нея, а такова е схващането и на други изследователи, тази тенденция включва частните тенденции колоквиализация, жаргонизация и експресивизация. Тези частни тенденции са свързани с навлизане на некодифицирана лексика от устната реч в сферите на публичната комуникация. В резултат на действието на тези тенденции разговорна, простонародна и жаргонна лексика, както и лексика, образувана с разговорни словообразователни елементи, постепенно навлиза в книжовния език, минава от периферията на езика към неговия център. Така границите между комуникативните сфери и книжовните стилове избледняват. Д. Благоева правилно констатира, че в това се проявява интегративната функция на тенденцията към демократизация. Правилен е и изводът, че тенденцията към демократизация означава разширяване на социалната база на книжовния език. Тези изводи ми дават основание обаче да смятам, че израз на тази тенденция е и детерминологизацията, когато е свързана със стилистично снизяване или придобиване на оценъчна окраска. Мисля, че не само когато в книжовния език влизат лексикални единици с по-нисък ранг, а и когато лексикалните единици загубват по-високия си или по-специалния си статут – т.е. загубват терминологичния си характер или снижават стилистичната си окраска и влизат в общонародния език – трябва да се говори за разширяване на функционалната сфера на тези единици., т.е. за демократизация. Авторката всъщност потвърждава това виждане в наблюденията си върху компютърния професиолект (случаи като *диск* от *твърд диск*), но не е извела процеса на преминаване на специална лексика към общонародния език като частна тенденция.

Богатият илюстративен материал придава голяма убедителност на констатациите в изследванията на Д. Благоева, тъй като наблюденията и изводите не са голословни. Всички анализирани процеси са доказани със съответен материал.

Тенденцията към демократизация е предмет на изследване и в статиите № 4.39 и № 4.36.

Друг проблем на неологията, намерил място в разработките на Д. Благоева, е принципът за езикова икономия. Тя изследва явлението *универбизация*, като израз на действието на този принцип. Авторката разглежда универбизацията в широк аспект. Включва в явлението преобразуване на съставни единици с бинарна структура в еднословни не само чрез морфологична деривация, а и в резултат на лексикалносемантично и морфолого-синтактично словообразуване. Разбирана така, универбизацията обхваща явления и на синтагматичната, и на парадигматичната ос, ето защо авторката говори за парадигматична и синтагматична икономия.

Универбатите са елементи, характерни за устния разговорен език и тяхното навлизане в писмената норма, присъщо за езика през последните години, в много случаи внася разговорност. Това означава, че универбизацията е явление, чрез което намира израз и тенденцията към демократизация.

Изводът, който прави Д. Благоева за действието на принципа за езикова икономия в нашето съвремие, е че този принцип действа в новата българска лексика много активно – нараства броят и честотата на употреба на образувателите под въздействието на този принцип единици.

Много голям е приносът на Д. Благоева за утвърждаване и развитие на едно ново направление в българската лингвистика - *корпусната лингвистика*. Значимостта на корпусния подход за лексикографската работа авторката изтъква в редица статии и студии – самостоятелни (№ 4.7. № 4.6.) и в съавторство (№ 3.1. № 4.2 № 4.5.). Статии като *Принципи за съставяне на словник на неологичен речник* (№ 4.20.) и редица други (№ 4.6. № 4.10. № 4.11.) са посветени на корпусния подход при лексикографското описание на неологичната лексика. Използването на електронни корпуси в неологията дава възможност лексикографският труд да се опира на максимално богата емпирична база. Чрез този подход изготвянето на словник на неологичен речник се основава на обективни критерии: хронологични, фреквентни и др. Чрез него се установява не само интуитивно неологичният характер на лексиката. Авторката прави типологична характеристика на неологичните речници в славянската неология (№ 3.6.). Обект на отделни разработки е приложението на корпусния подход в работата по големия академичен многотомен Речник на българския език (№4.25. № 4.27. № 4.3.). С тези свои разработки Д. Благоева допринася за развитието на *теорията на неологията*.

В статията си *Корпусной подход к исследованию семантических неологизмов* (4.45.) тя посочва значимостта на корпусните методи и подходи не само за лексикографско описание на лексиката, а и за теоретични лингвистични изследвания. Илюстрира приложението на корпусните методи при изследване на семантичната неологизация на лексиката. Използването на големи електронни корпуси дава възможност за автоматично определяне на неологизмите и степента на неологизация.

Голяма част от творческите усилия на Д. Благоева са насочени към създаване на електронни корпуси и бази данни и приложението им в лексикографската работа. През 2005 г. в Секцията за българска лексикология и лексикография с активното ѝ участие започва работата върху *Корпус с лексикографско предназначение*, чрез който да се интензифицира и усъвършенства работата по Речник на българския език. По-късно този корпус е включен в Българския национален корпус.

Д. Благоева активно участва в създаването и популяризирането на *Българския национален корпус*, проект, реализиран от 2009 г. насам от членове на Секцията за компютърна лингвистика и Секцията за българска лексикология и лексикография при Института за български език. В студията *Български национален корпус – резултати и перспективи* (№ 3.2.), както и в поредица статии в съавторство (№ 4.13. № 4.16. № 4.26.

№ 4.44.) се описва същността и структурата на проекта Български национален корпус. Представят се възможностите, които предлага корпусът в областта на лексикографията, теоретичната лингвистика, чуждоезиковото обучение и др. В изследването *Българският национален корпус в контекста на съвременната лингвистика* (№ 4.44.) Д. Благоева е автор на частта, в която се разглеждат именно възможностите за приложение на Българския национален корпус за решаване на лингвистични проблеми. В посочената по-горе студия нейна е частта, в която показва нагледно тези възможности, като прилага корпусен подход при изследване на падежните остатъци при местоименията и функционално-стилистичната им характеристика.

Явление в българската лексикология и лексикография е изготвеният от колектив, с основното участие на Д. Благоева и С. Колковска *информационен лингвистичен портал „Инфолекс“*. Този уникален електронен продукт е изготвен в рамките на проект, финансиран от Фонда за научни изследвания. Д. Благоева взема участие в изготвянето на концепцията на този портал. Това е ресурс, който включва: *Библиографска информационна система* с около 6000 публикации от областта на българската лексикология, фразеология и лексикография през периода 1950-2010 г. Източник на информацията са български и чуждестранни лингвистични издания. Всеки библиографски запис съдържа допълнителна информация: определя се типът на публикацията, привеждат се ключови думи, посочва се съответна онлайн публикация, както и данни за отпечатани рецензии. Библиографската информационна система дава възможност за просто – по дума в заглавието или по фамилия на автора - и разширено търсене, с възможни комбинации от различни критерии. Този справочник предлага на вниманието на ползвателя огромна и изчерпателна информация, която е неocenim помощник в научните изследвания и обучението по лексикология, фразеология и лексикография.

Порталът включва и специализирани корпуси: *Лексикална база данни със синоними*, с над 8700 синонимни реда, *Лексикална база данни антоними*, с над 3700 антонимни реда, *Регистър на фразеологизмите*, създаден на базата на българските фразеологични речници. Включва и *Неологичен речник* с над 2200 думи и 160 устойчиви съчетания. Това е първи и единствен по рода си лингвистичен портал, изключително полезен за изследователи, преподаватели, студенти, ученици, чужденци и др.

Важен фактор за изграждането на Д. Благоева като езиковед, който работи задълбочено, умее да анализира и да вниква в детайла, е работата ѝ по многотомния академичен *Речник на българския език*. През целия си творчески път тя работи като част от колектива, посветил силите си на този грандиозен проект. През рецензирания период Д. Благоева е автор на 1500 стандартни страници от т. 13, 14 и 15 на Речника. Като редактор участва в т. 14 и 15. Това е огромен труд, за съжаление обикновено недооценяван. Работата по Речника на българския език изисква знания от всички лингвистични области и търпеливост, задълбоченост, прецизност. Д. Благоева притежава тези качества и работата ѝ като лексикограф заслужава най-висока оценка. Лексикални единици със сложна семантична структура и с богата фразеология като *познавам 1* и *познавам 2*, *приказвам*, *приказка*, *приемам*, *променям*, *пропадам* и мн. др. са намерили детайлна разработка.

Д. Благоева е едно от лицата, които допринасят да бъде въведен в тълковната лексикография, и по-точно в работата по Речника на българския език, корпусният подход. За пръв път в работата по т. 13 от Речника се използват лексикалните ресурси на Корпус с лексикографско предназначение. Речникът на българския език е корпуснобазиран, което означава, че при работата се съчетават възможностите на корпусния подход с традиционните лексикографски методи. Това дава възможност да

се постигне в по-голяма степен достоверност и точност на лексикографското отразяване, както и да се облекчи работата на лексикографите, работещи по този проект.

Обществено значим е приносът на Д. Благоева за развитието на българската неология. Тя е автор в изключително интересния и полезен *Речник на новите думи (от края на XX и първото десетилетие на XXI в. (2010 г.)*, в който нейни са 393 стандартни страници (б. А, Б, М - Р). Речникът е продължение на изработения от същия колектив *Речник на новите думи и значения в българския език*, издаден през 2001 г., представящ неологичната лексика от периода 1990-2000 г. В новия си речник авторите представят лексикалните и фразеологичните иновации от следващия период – след 2000 година. Изработването на неологичен речник е трудна задача, тъй като описанието на неологичната лексика не се опира на образци в българската лексикография, а изцяло се изгражда на базата на употребата на тези единици, за които е характерна непоследователност и вариантност. Авторите се справят изключително успешно със задачата си и представят лексикалните и семантични неологизми от най-ново време в пълнота. Речникът дава пълна представа какви изменения са настъпили в българската лексика през последните години и кои са областите, в които най-вече са навлезли новозаети или новосъздадени думи и значения. Д. Благоева е участвала в изготвянето на концепцията и в редакцията на Речника. Речникът е другият корпуснобазиран труд в българската лексикография. За целите на Речника специално е създаден електронен корпус, съдържащ над 240 милиона думи. Използването на корпусен подход е новост в българската лексикография. Съчетаването на този подход с традиционни методи е дало възможност подборът на лексиката да бъде обективен, позволило е да бъдат обхванати мащабно съвременните български периодични издания и художествената литература.

В частта на Д. Благоева, както и в целия речник, е включена нова лексика от областите с най-голяма лексикална динамика, а това са сферата на информационните технологии, икономиката, търговията и банковото дело, политиката, спорта, кулинарията. Речникът дава възможност да се установят тенденциите в развитието на лексикалната система, иновациите, продуктивността на словообразователни форманти, на модели. Така напр. именно това е източникът, който дава основание да се твърди, че се наблюдава силно активизиране на първи и втори съставни части с интернационален характер (напр. с *еко-* са включени около 100 неологизма) и да се потвърди констатацията в езикознанието, че композицията като начин на словообразуване е силно активизирана. Д. Благоева последователно е отразила иновативния за българския език модел от двукомпонентна структура, в която ролята на определение изпълнява неизменяема английска заемка. Изписани са разделно, според правописното правило, след бележка *Като опред.: бизнес администрация, пиар кампания, риалити шоу, роуминг партньор, брейк танцьор, бранд стратегия*. Благодарение на големия си лексикографски опит авторката представя цялостно, в пълнота характеристиките на новите думи и значения в българския език. Последователно е приложена стройна система за отразяване на граматическите, функционално-стилистичните и семантичните особености на тази лексика. Прецизно е представен семантичният обем на думите, илюстриран с богат материал. Дефинициите са стегнати и ясни. Възприетият принцип да се препраща към свързани със заглавката думи или съчетания дава възможност да се свързват цели словообразователни или тематични гнезда. Дават се обяснения на фразеологични и терминологични съчетания. В края на речниковата статия има справочен отдел, в който се посочва произходът на заетите думи и други форми на заглавката.

Като лексикограф с отлична професионална подготовка, авторката е поканена да участва в изработването на словника за българско-английската част на престижния

речник Oxford SoftPress English Minidictionary, създаден по лиценз на Oxford University Press. Тя изработва за словника буквите А, Ж, З, И, Й, Л, П, Р.

Д. Благоева участва и в други новаторски за нашето езикознание проекти. В съавторство е в две статии, посветени на въпроса за семантичната прозодия при някои групи глаголи (№ 4.8. № 4.21.). Това е проблем, който за пръв път се разглежда в българското езикознание и неговото решаване е от полза за лексикографското отразяване на тези глаголи.

Също в съавторство участва в разработването на концепцията за уеббазирана лексикографска система LexIt за създаване на различни типове речници на българския език (№ 4.34.).

При оценката на научноизследователската дейност на Д. Благоева задължително трябва да се изтъкнат следните нейни приноси към българското езикознание:

1. Със своите теоретични разработки върху неологизацията и неологичната лексика допринася за успешното развитие на българската неология – ново направление в българската лингвистика.

2. Д. Благоева е един от основоположниците на ново направление в лексикографията – корпусната лексикография, с което допринася за издигане на лексикографската дейност на качествено по-високо равнище, съизмеримо с това в развитите европейски страни.

3. Тя е един от инициаторите, автор на концепцията и създател на електронния портал „Инфолекс” – съвкупност от електронни лексикални ресурси за българския език, които оказват неопценима помощ при лингвистични изследвания в областта на лексикологията, фразеологията и лексикографията.

4. С участието си в най-значимия речник на неологизмите – Речник на новите думи в българския език, 2010 г., с принципите, върху които е изграден и използваните в него подходи, допринася за развитието на българската неография.

Значимите научни приноси на Д. Благоева в областта на лексикологията, лексикографията и компютърната лингвистика я правят напълно достойна да заеме академичната длъжност „професор”. Убедено ще гласувам „за”.

Рецензент: